

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ
ΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΩΝ
ΕΝ Τῇ ΝΗΣΩ, ΑΝΔΡΩ.

ΑΠΟ ΖΩΓ'ΛΟΥ (362) ΜΕΧΡΙ ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ († 1889)

ΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΩΝ *

ΙΕ'

ΑΥΞΕΝΤΙΟΣ ΠΑΡΟΔΟΣ

Διετέλεσεν ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου ἀπὸ τοῦ 1657 μέχρι τοῦ 1666 ὅτε καθυπεβλήθη τελείᾳ καθαιρέσει διὰ τὴν πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὴν κοινὴν μητέρα πάντων τῶν εὐσεβῶν ἀπειθεῖαν καὶ ἀνυποταξίαν, ἣν ἀδιαλείπτως ἰδείκνυεν ἐφ' ὄλου τοῦ χρόνου τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ, καὶ διὰ τὰς μισαρὰς καὶ βεβήλους καὶ θεομισεῖς πράξεις καὶ παρανομίας, ἅς τινας ἐποίει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του, μῆτε θεὸν φοβούμενος, μῆτε ἀνθρώπους ἐντροπέμενος, παῦραβαίων πάντα νόμον καὶ κανόνα ἐκκλησιαστικόν».

Ἐγένετο δ' ἡ καθαιρέσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Αὐξεντίου ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Προύσης Παρθενίου τοῦ Δ', κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1666, ἰνδικτικῶνος δ' 1.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 3 χαρτῶφ κώδικι τῆς ἐν Γαυρείῳ τῆς Ἄνδρου μονῆς τῆς Ἁγίας, περιλαμβάνονται Κατηγήσεις εἰς τὴν καθωμιλημένην Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, σφίξεται ἐν φύλλῳ 103^β τὸ ἔξης αὐτογράφον σημεῖμα :

Ἡ παρούσα κατήγησις ὑπάρχει κάμου Αὐξεντίου ἀρχιερέως τοῦ ἐπίκλην Παρόδου, ἐπροσηλώθη δὲ παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναχράντου Θεοτόκου καὶ εἰ τις ἀποξενώσει αὐτὴν ἐκ τῆς σεβασμίας ταύτης μονῆς ἔχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων, ἀμήν : ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρω :

Ἀρχιερατεύοντος Ἄνδρου τοῦ Αὐξεντίου διελύθη τῷ 1659, ἰανουαρίου 25, ἡ παρὰ τὸ χωρίον Βουνί παλαιοτάτη γυναικεία μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ἧτις ἐκ τῆς ἐν τῷ ναφ σωζομένης χρονολογίας μανθάνομεν ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, διότι ἐν ἔει

*. Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σελ. 254.

1. Ὁ μὴ λίαν ἀκριβολογῶν Σάθας γράφει ἐπὶ τῆς γ' πατριαρχείας τοῦ Παρθενίου, ἧτις συμπέτει πρὸς τὸ ἔτος 1671, ἐνῶ ἡ δευτέρα πατριαρχεὶα του διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1665 μέχρι τοῦ 1677, ὁ δὲ Αὐξέντιος καθηρέθη τῷ 1666. Πρὸβλ. *Κ. Ν. Σάθας*, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. Ι', σ. 597.—*Μ. Ί. Γεδεών*, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, σ. 591 καὶ 594.

1141 ἀνηγέρθη ἢ ἀνεκαινίσθη ὁ ναὸς αὐτῆς. Μετὰ τὴν διάλυσίν της ὁ ἀρχιεπίσκοπος Αὐξέντιος κατέστησε τὴν μονὴν ταύτην μετόχιον τῆς μονῆς Παναχράντου, καθ' ὃ δηλοῦται ἐν ἀνωτέρω ἐγγράφῳ, ὅπερ ἀνέκδοτον ἰσχυρὸν εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ μεμβράνης καὶ ἔχει ὡδε, τηρουμένης πιστῶς τῆς γραφῆς τοῦ ἀρχιεπίσκου :

« Ἐπειδὴ καὶ πρὸ καιροῦ νὰ ἦτον ἓνα μοναστήρι γηναΐκιο εἰς τὸ μέρος τοῦ ἄνου κάστρου λεγόμενον Ἅγιος Ἀντώνιος, εἰς τὸ ὅποιον μοναστήρι ἐκατικούσαν καλογρηαῖς μερικαῖς καὶ ἐκηβερνούσαν καὶ τὰ ἀφιερομένα πράγματα ὅπου ἀφιέροσαν οἱ παλαιοὶ καὶ ἤχαν καὶ ἱερέα καὶ ἱερούργα τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου, ὅμως τότε θεοῦ θέλουτος ἀπέθαναν ἢ καλόγριας καὶ ἐπάρθησαν καὶ δὲν ἀπόμνηναι παρέξ δύο αἱ ὅποια μὴ δυνάμεναι κυβερνήσαι μήτε τὸν ναὸν μήτε τὰ πράγματα ἀλλὰ ἐπήγευαν πάντα σὲ φθορά, ἤθλα ἐμπροσθεν τοῦ πανιεροτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου κυρ Αὐξεντίου παρόντων τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ χρυσημοτάτων ἀρχόντων καὶ ἔκαμαν παρέτησιν λέγοντας πῶς δὲν ποροῦν νὰ κάθονται νὰ μονάζουν εἰς τὸ αὐτὸ Μοναστήρι ἀλλὰ πᾶναι ὅπου τοὺς ἤθελαν φανεῖ τὴν σήμερον γενομένης συνόδου παρὰ τοῦ πανιεροτάτου ἀφθεντὸς καὶ δεσπότου ἀρχιεπισκόπου κυρ Αὐξεντίου καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ χρυσημοτάτων ἀρχόντων γνώμη κοινῇ ἀποφασίσασμεν ὅπως τὸ αὐτὸ Μοναστήρι νὰ τὸ δόσωμεν εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς Παναχράντου νὰ τὸ ἔχουν καὶ νὰ τὸ ἐξουσιάζουν νὰ κυβερνοῦν τὰ πράγματα καὶ νὰ ἱεουργοῦν καὶ τὸν Ἅγιον καὶ νὰ μνημονέβουν τοὺς κτίτορας καὶ νὰ πληρῶνουν καὶ τὸ χαράτση τὸ αὐθεντικό, καὶ μὴ δυναμένου τινὸς τῇ γνώμῃ αὐτῇ καὶ παραδόσει ἐναντιοῦσθαι ἐπειδὴ καὶ νὰ ἔγιεν μὲ γνώμην ὄλων κάτω κάστρου καὶ ἄνου κάστρου ὅθεν εἰς βεβαίωσιν ἔγιεν τὸ παρὸν γράμμα συμφωνητικὸν εἰς ἀσφάλειαν.

Κατὰ τὸ ἀχρῶ Ἰανουαρίου κ'.

† Ὁ ἀνδρου αὐξέντιος
οἰκονόμος ἀνδρου
σακελλάριος ἀνδρου
σκενοφίλαξ ἀνδρου
χαρτοφίλαξ ἀνδρου
πρωτέκδικος ἀνδρου
ρέφερενδάριος ἀνδρου
λογοθέτης ἀνδρου
πρωτονοτάριος ἀνδρου
ὑπομνηματογράφων ἀνδρου

λεονάρδος Καίρης
Ἀλέξανδρος Ἀθανάσιος
Ἰω. σκαληστήρης
Δημήτριος πολέμης
τζάνες ταπόντες
αὐγουστής ταπόντες
πετικᾶς ταπόντες
βασίλειος λογοθέτης
Μιχαὴλ τελεγραμάτικας

παπᾶ Νικόλαος Λογοθέτης

αὐγουστῆς ταπόντες

πα'': ἰω'': πα'': Μάρκου

Γιαννούλης

πα'': ἰω'': ταπόντες

πα'': αὐγουστῆς

πα'': Ἰω'': Κεραμᾶς

πα'': γεώργιος Κεραμᾶς

πα'': ἰω: ξένος

πα'': νικ. κρασᾶς

πα'': γιάκουμος φίφιος

πα'': ἰω'': καλογρίδης

πα'': Νικ. Μαθᾶς

ΙΣΤ'

ΙΑΚΩΒΟΣ

Τῷ 1666, μηνὶ δεκεμβρίῳ, ὁ Ἰάκωβος διεδέχθη τὸν καθαιρεθέντα Αὐξέντιον. Ἦν δὲ ὁ Ἰάκωβος ἱερομόναχος καὶ ἐφημέριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ὁ Le Quien ἀναφέρει τοῦτον ὑπάρχοντα τῷ 1671'. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις πηγαῖς ἀπαντῶμεν τὸν Ἰάκωβον ὄντα ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου καὶ ὑπογραφόμενον ἐν διαφόροις ἐγγράφοις μέχρι καὶ τοῦ 1675. Κατόπιν ἐγένεεν ἀργός, ἄδηλον ποῖον ἀκριβῶς ἔτος καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν. Τῷ 1689 ἐσυγχωρήθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Β' τοῦ Ἀκαρνᾶνος, τὸ β' πατριαρχεύοντος, καὶ τῷ 1690 ἔλαβε τὴν ἄδειαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου διαμένων ἐν Ἄνδρῳ ὡς πρῶην Ἄνδρου νὰ χειροτονῇ διακόνους καὶ ἱερεῖς ἐν τοῖς σταυροπηγιακοῖς μοναστηρίοις τῆς νήσου.

Ἐν κτηματικῷ ἐγγράφῳ τῆς 4 μαΐου 1689, ἀποκειμένῳ ἐν τῇ μονῇ Ἁγίας, φέρεται: **† πρῶην Ἄνδρου Ἰάκωβος παρὸν εὐρεθῆς ὡς μάρτυς ὑπέγραψα.**

Φέρεται δ' ὁ Ἄνδρου Ἰάκωβος συνυπογεγραμμένος ἐν γράμματι τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Δ', ἐκδεδομένῳ ἐν ἔτει αχξϛ'.

Κατ' ἀχρονολόγητον σημείωμα, σφζόμενον ἐν φ. 15^β τοῦ ὑπ' ἀριθ. 25 κώδικος τῆς μονῆς Παναχράντου, περιέχοντος τάξεις ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου, ψάλτου, διακόνου καὶ πρεσβυτέρου, ὁ κώδιξ οὗτος, κοσμούμενος ὑπὸ ἕξ μεγάλων πολυχρόμων καλλιτεχνικωτάτων ἀρχικῶν

γραμμάτων καὶ τεσσάρων κομποσάτων ἐπιτίλων, ἀνῆκεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου Ἰακώβου.

Τὸ περὶ ἐκλογῆς τοῦ Ἰακώβου ὡς ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου καὶ Σύρας ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν καὶ σιγιλλιῶδες γράμμα ἔχει ὡδε :

† Παρθένιος, ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Μέγιστα ὄντως τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας ἱερωσύνη τε, καὶ βασιλεία, ἣ μὲν τοῖς θείοις ὑπηρετουμένη, ἣ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐξάρχουσα καὶ ἐπιμελουμένη, καὶ ἐκ μίᾳ τε καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἐκάτεραι προΐουσαι τὸν ἀνθρώπινον κατακοσμοῦσι βίον, ὥστε οὐδὲν οὕτως ἀναγκαϊότατον καὶ ἐπωφελές ἐστι καὶ θεάρεστον κοινῶς καὶ ἰδίως ἐκάστῳ ὡς ἡ τῶν πνευματικῶν προΐσταμένων ἐπίσκεψις καὶ προστασία θείῳ ζήλῳ τε καὶ νόμῳ γενομένη τε καὶ ἐνεργουμένη· τῶντι γὰρ τύπον σώζει θεοῦ τοῦ πάντα πρὸς σωτηρίαν φροντίζοντος καὶ ὀδηγοῦντος καὶ ἄλλα τε πρὸς τοῦτο ὠκονομηκότος καὶ πράττεντος· ὅθεν καὶ ὁ καθηγητῆς τῆς σωτηρίας ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ θεάνθρωπος λόγος, ὁ δι' ἄκραν συγκατάβασιν ἐπὶ γῆς ἐλθὼν σῶσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῆς δουλείας αὐτὸν ἀπαλλάξαι, δείγμα τῆς εἰς αὐτὸν ἐποιήσατο ἀγάπης, καὶ γνώρισμα τὸ τὰ αὐτοῦ λογικὰ πρόβατα ποιμαίνειν πρὸς τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς καὶ εἰς νομῶς σωτηρίου ἀνενεγκεῖν, καὶ δι' αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα καὶ θέσει καὶ τρόπῳ διαδόχως αὐτοῦ γενησομένου.

Ἐπεὶ περ οὖν ἡ ἀγιωτάτη ἀρχιεπισκοπὴ Ἄνδρου δίχα γνησίου ἀρχιερέως, καὶ πνευματικοῦ ποιμένου ἐναποληφθεῖσα, καὶ τῆς πνευματικῆς ταύτης χάριτος ἐν στερήσει καθεστηκυῖα, ἅτε τοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ παραχώρησιν θεοῦ ἀρχιερατεύοντος Ἀὔξεντιου τελεία καθαιρέσει καθυποβληθέντος νομίμως, καὶ ὄλωσ τῆς ἀρχιερατικῆς δυναμείῳ τε καὶ ἐνεργείας ἀπογυμνωθέντος, καὶ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἀμετακλήτως ἐξοστρακισθέντος διὰ τὴν ἀπειθειαν καὶ ἀνυποταξίαν, ἣν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν, τὴν κοινὴν μητέρα πάντων τῶν εὐσεβῶν, ἐδείκνυεν ἀδειαλείπτως ἐφ' ὅλου τοῦ χρόνου τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ, ἀφ' ἧς τὴν τιμὴν ἔλαβε καὶ τὸ εἶναι προσέσχεν ὁ ἀσυνείδητος καὶ παμμύαρος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μυσαρὰς καὶ βεβήλους καὶ θεομισεῖς πράξεις καὶ παρανομίας ἀστυγίας ἐποίει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, μήτε θεὸν φοβούμενος, μήτε ἀνθρώπους ἐντροπέμενος, παραβάς καὶ πάντα νόμον καὶ κανόνα ἐκκλησιαστικόν, ἣ μετριότης ἡμῶν φροντίδα οὐ τὴν τυχοῦσαν

~~κατεβάλετο ἐπὶ τῷ εὐρεθῆναι πρόσωπον ἄξιον καὶ χειροτονηθῆναι ἀρ-
χιερέα γνήσιον, ἵνα μὴ σφερέται ἡ ἐκ τῆς πατρὸς καὶ προστάτου.~~
Καὶ δὴ ψήφων κανονικῶν γενομένων παρὰ τῶν ἐνταῦθα εὐρισκομένων
ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερέμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπη-
τῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, διὰ προτροπῆς καὶ ἀδείας ἡμε-
τέρας, τοῦ Ἡρακλείου κὺρ Μεθοδίου, τοῦ Χαλκηδόου κὺρ Γαβριήλ,
τοῦ Νικαίου κὺρ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Ἰωαννίνου κὺρ Κυρίλλου, τοῦ Δέρ-
κων καὶ Νεοχωρίου κὺρ Χρυσάνθου, τοῦ Παροναξίας κὺρ Μακαρίου,
τοῦ Προικονήσου κὺρ Δανιήλ, τοῦ Ἀγαθουπόλεως κὺρ Μακαρίου, εὐ-
ρέθη καὶ ἐξελέγη παρ' αὐτῶν ἄξιος καὶ ἀρμόδιος τοῦ ἀναδέξασθαι τὴν
τοιαύτην ποιμαντικὴν προστασίαν ὁ ὁσιώτατος, ἐν ἱερομονάχοις καὶ
πνευματικοῖς κὺρ Ἰάκωβος, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸ ἀγγελικὸν ἡμφιε-
σμένοσ σχῆμα, καὶ τὸν μονήρῃ μετερχόμενος βίον ἀμέμπτως, ἱκανὸς
πρὸς κυβέρινσιν καὶ προστασίαν λαοῦ, ὅστις ἐχρημάτισε κκὶ ἐφημέ-
ριος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς του Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῶν πρὸ
ἡμῶν αἰοιδίμων πατριαρχῶν.

Τοῦτου τὸν ἱερομόναχον κὺρ Ἰάκωβον ἡ μετριότης ἡμῶν τῇ ἐπι-
κλήσει τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος κεχειροτόνηκεν ἀρχιε-
πίσκοπον Ἄνδρου καὶ Σύρας κανονικῶς. Ὁφείλει τοίνυν ὁ διαληφθεὶς
ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς
καὶ συλλειτουργὸς κὺρ Ἰάκωβος ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχούσαν αὐτῷ θεό-
θεν ταύτην ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς καὶ πάσης τῆς
ὑποκειμένης αὐτῇ ἐνορίας καὶ εἰσηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν τὸν ἐν αὐτῇ χρι-
στῶν ἄνθρωπον τοῦ κυρίου λαοῦ ταῖς τε ἀπὸ γλώττης νοθεσίαις, καὶ ταῖς
ἀπὸ τοῦ ἰδίου βίου χειραγωγίαις, πάντα τὰ ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια
δόγματα, καὶ ἀποστολικῶς εἰπεῖν τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γίνεσθαι, ἵνα
πάντας, ἢ τοὺς πλείονας κερδίῃ, καὶ εὐλογῆσαι καὶ ἀγιαῶσαι τὸ ποι-
μνιον αὐτό, καὶ τὰ ἀρχιερατικὰ πάντα ἐκτελεῖν, μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ
συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὡς κύριος καὶ καθολικὸς ποιμὴν καὶ προστά-
της τῆς αὐτῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἀναγνώστας σφραγίζειν ἐν αὐτῇ τε καὶ
ἐν πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, ὑποδιακόνους καὶ διακόνους χειροτονεῖν καὶ
εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀξίωμα προβιβάζειν, πνευματικοὺς πατέρας ἐγ-
καθιστᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων, θείους καὶ ἱεροῦς ναοὺς καθιεροῦν
καὶ τᾶλλα πάντα τὰ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀνήκοντα διαπράττειν ἀκωλύτως
καὶ ἀνεμποδίστως καὶ δεσπόζειν καὶ ἐξουσιάζειν πάντων τῶν τῆς ἀρχιε-
πισκοπῆς ταύτης ἀφιερωμάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, ὡσαύτως καὶ
τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιῶν, καὶ ἐπιμελεῖσθαι εἰς προσαύξησιν αὐτῶν καὶ

βελτίωσιν. Ὁφειλόντων πάντων τῶν ἐν αὐτῇ σὺν πάσῃ τῇ ἐνορία αὐτῆς· εὐρισκομένων ἐντιμοτάτων κληρικῶν, ὀσιωτάτων ἡγουμένων, πνευματικῶν τε καὶ ἱερομοναχῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησεφωτάτων ἄρχόντων, καὶ πάντος τοῦ χριστωνύμου πληρώματος τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην ἀπονέμειν τῷ θεοφιλεστάτῳ αὐτῷ Ἄνδρου κύρ Ἰακώβῳ τιμῆν, εὐλάβειαν καὶ εὐπειθειαν, καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷο ἀν αὐτοῖς διωρίζεται πνευματικῶς καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς εἴθισται, καὶ διδόναι αὐτῷ εὐγνωμόνως καὶ πειθηνίως πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικά εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, καὶ τῆς συνήθου καὶ νενομισμένης τῷ τόπῳ ζητείας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐθίμων δικαίων αὐτοῦ, καὶ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτῷ ἐν πᾶσι σὺν πάσῃ τε ὑπακοῇ, χαρᾷ καὶ ἀγάπῃ καὶ κατ' οὐδὲν αὐτῷ ἐπιφέρεσθαι ἢ ἐναντιοῦσθαι, ἢ γὰρ πρὸς αὐτὸν τιμῆ, καὶ εὐλάβεια, καὶ ὑποταγῇ πρὸς τὴν ἡμῶν ἀνάγκηται μετριότητα, καὶ ὑπ' αὐτῆς εἰς θεόν, οὐ τὸν τόπον ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ γῆς σῶζει. Εἰ δέ τις εὐρηθεῖη κατὰ τι ἀναίτιως ἐναντιοῦμενος αὐτῷ λόγῳ ἢ ἔργῳ, ὁ τοιοῦτος καὶ τῆς παρὰ θεοῦ ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως πειραθήσεται, καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐπιτιμῶ καθυποβληθήσεται βαρυτάτῳ ὡς αὐθάδης, καὶ ἀλαζῶν, καὶ ἀνυπότακτος, καὶ καταφρονητῆς τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τούτοις γὰρ ἅπασι ἀπολέλυται τῷ διαληφθέντι θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Ἄνδρου καὶ Σύρας ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ κύρ Ἰακώβῳ καὶ ἡ παρούσα ἡμετέρα συνοδική πρᾶξις εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν καὶ βεβαιώσιν. ἀχξϛ', μηνὶ δεκεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος...

† Παρθένιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Κάτωθεν φέρεται μικρὸν μολι βδόβουλον, ἀπρωρημένον διὰ μεταξίνων μηνίνθων, εἰκονίζον δ' ἐκτύπως τὴν θεοτόκον ἀνέχουσαν ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς τὸ βρέφος Ἰησοῦν, καὶ τὴν ἐξῆς κεφαλαιώδεις γρόμμασιν ἐπιγραφὴν: † Παρθένιος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. 1665.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ὁ Β΄

πρώην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, Πρόεδρος Ἄνδρου.

Ἐκπεσὼν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ ἀπὸ Τορλόβου πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεράσιμος ὁ Β΄ ἔλαβε πρὸς ζωάρκειαν ἐν ἔτει 1667 προεδρικῶς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἄνδρου¹. Ὁ Σάβας ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου τοῦ Νοταρᾶ δημοσιεύει περίληψιν γράμματος ἀναγράφουσαν τὸ γεγονός καὶ ἔχουσαν ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

Διονύσιος Δ΄. 1677. . κατὰ μάρτιον, συνοδικὸν γράμμα δοθὲν τῷ κνρ Γερασίμῳ, πρώην Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν προεδρείαν τῆς μητροπόλεως Ἄνδρου². Κατὰ ταῦτα, ἂν δὲν παραδεχθῶμεν ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς Ἄνδρου ὡς μητροπόλεως μίαν τῶν συνήθων ἐν αὐτῇ τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ τοῦ Δοσιθέου, εἴτε τῇ Σαθείῳ ταύτης περιλήψει ἀνεπιστοσιῶν, δέον νὰ ἐρμηνεύσωμεν³ ὅτι ἡ Ἄνδρος προκειμένου νὰ δοθῇ ὡς προεδρεία τῷ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμῳ Β΄ ἔχαρακτιρίτθη, κατὰ τὰ εἰωθότα παρὰ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ⁴ ὡς μητρόπολις μόνον ἐφ' ὅσον ἕξη καὶ κατεῖχεν αὐτὴν ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γεράσιμος Β΄. Διότι ἐξαιρέσει τῆς παρὰ Σάβα περιλήψεως ταύτης, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ γνωσταὶ πηγαί, σιγίλλια καὶ ἄλλα γράμματα, σφραγίδες κλπ. μνημονεύουσι τῆς Ἄνδρου κατὰ τὰ ἔτη 1621—1810 ὡς ἀρχιεπισκοπῆς ἢ Ὡσαύτως ὡς ἀρχιεπισκοπῆς μνημνεύουσι τῆς Ἄνδρου καὶ δύο κυριώταται πηγαὶ τῆς περιόδου ταύτης, ἦτοι ἡ τοῦ μητροπολίτου Ἀθη-

1. *Μανουὴλ Ἰ. Γεδεών*, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, σ. 598. Βλ. καὶ *Ἀνθίμου*, μητροπολίτου Ἀμασειᾶς, Περὶ τῶν ἐν ἀρχιερατικαῖς ὑπογραφαῖς τίτλων προέδρου καὶ τόπον ἐπέχοντος. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» Κων(υ)πόλεως ἔτ. Π΄ (1894), σ. 239.

2. *Κ. Ν. Σάβα*, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. Γ', σ. 603.

3. *Ν. Α. Βέης*, ἐνθ. ἀν., σ. 213.

4. Πρβλ. *Κωνστ. Μ. Ράλλη*, Περὶ τοῦ τῆς ἐπισκοπῆς προβιβασμοῦ κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν περιοδικ. «Βυζαντιδι», τ. Β' (1911—1912), σ. 155.

5. Ὁ Ν. Α. Βέης γράφει ὅτι ἡ Ἄνδρος διετέλει οἶσα ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ τοῦ 1626. Πάντως πρόκειται περὶ παραδρομῆς ἢ τυπογραφικοῦ παροράματος, διότι, ὡς εἶδομεν, ἡ ἐπισκοπὴ Ἄνδρου προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν τελευτῶντος τοῦ 1621 ἢ τὸ βραδύτερον ἀρχομένου τοῦ 1622.

των Μελετίου Γεωγραφία, συνταχθείσα ἐν Ναυπάκτῳ τῷ 1692=1696¹ ἐν ᾗ ἀναφέρεται ἡ Ἄνδρος τετιμημένη «*μεθ' ἑθρόνον ἀρχιεπισκόπου. καὶ τοι τὸ πρότερον ἐπισκοπή οὖσα τοῦ Ἀθηνῶν*»², καὶ τὸ περὶ τῶν ὀφρικίων, κληρικῶν καὶ ἀρχοντικίων Συνταγμάτων τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου τοῦ Νοταρᾶ (1707—1731)³, ἐν ᾧ μεταξὺ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριαρχικῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ μνημονεύεται καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν ἀξιοχρέων καὶ δὴ ἐκ τάξεως τῶν ἐκκλησιῶν, συνταχθείσης μεταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος, ὡς καὶ ἐξ ἐτέρας τάξεως τῶν περὶ τὸ ἔτος 1725 χρόνων⁴, ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἄνδρος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρξεν ἀρχιεπισκοπή⁵.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ δ' ἐκθέσει, ἔτει 1802, ἡ ἀρχιεπισκοπή Ἄνδρου καταλέγεται ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει ἐνάτῃ καὶ εἰκοστῇ⁶. Ἐξ ἀνεπιστασίας δὲ ξένοι τινὲς περιηγηταί, ἐπισκεφθέντες τὴν Ἄνδρον ἀρχομένου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, γράφουσι περὶ Ἑλλήνος ἐπισκόπου καὶ οὐχὶ ἀρχιεπι-

1. *K. N. Sάθα*, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σ. 391—2.

2. *Μελετίου*, Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα, συλλεχθεῖσα ἐκ διαφορῶν συγγραφέων παλαιῶν τε καὶ νέων καὶ ἐκ διαφορῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐν λίθοις, καὶ εἰς κοινὴν διάλεκτον ἐκτεθεισα χάριν τῶν πολλῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους. Ἐνετίησι, ἠψκῆ', 403.

3. *Χρυσάνθου*, τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, Συνταγμάτων περὶ τῶν ὀφρικίων, κληρικῶν καὶ ἀρχοντικίων τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀνομασίας αὐτῶν, διαίρεσέως τε καὶ τάξεως τῆς πάλαι καὶ νῦν, καὶ ἐτέρων τινῶν πάνυ ἀναγκαίων τοῖς ἐγκαταλεγομένοις τῷ Κλήρῳ καὶ αὐτοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ περὶ τῶν πέντε κατ' ἐξοχὴν ἀγιωτάτων πατριαρχικῶν θρόνων καὶ τῶν μητροπόλεων τῶν κατὰ συνοδικὴν διάγνωσιν αὐτοῖς ὑποκειμένων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτάς ἐπισκοπῶν, περὶ τε τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων μετὰ τῶν αὐτοῖς ὑποκειμένων θρόνων διαλαμβάνον κλπ. Ἐν Βουκουρεστίῳ, 1715, σ. ξη'—ξθ'.—*Zacharia von Lingenthal*, Zur Kenntniss der Notitiae episcopatum Graecorum, ἐν Monatsbericht d. k. preus. Akademie, 1878. S. 279.

4. *H. H o m o n t*, Liste des métropolitains et évêques Grecs du Patriarcat de Constantinople vers 1725. Ἐν τῇ Revue de l'Orient Latin, τ. Α' (1893), σ. 320.

5. *Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως*, Τακτικὸν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ κατάλογος ἀρχιερέων ἀκμασάντων ἐν αὐταῖς μεταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος. Ἐκ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τ. Γ' (1889—1891), σ. 472.

6. *Μανουὴλ Ι. Γεδεών*, Χρονικὰ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, σ. 199.

πόπον τῆς νήσου ¹, ὁ δὲ παρὰ Lequien μνημονεῖόμενος Ἰγνάτιος ὡς ἐπίσκοπος Ἄνδρου μετὰ τὸ 1671 καὶ πρὸ τοῦ 1721, ἐπὶ πάπα Ρώμης Ἰννοκεντίου Θ' τὰ ἱερά γράμματα ἐν τῷ ἑλληνικῷ κολλεγίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἐν Ῥώμῃ σπουδάσας ², διαγραφτέος βεβαίως ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν Ἄνδρου, ἅτε προφανῶς Ῥωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος τῆς νήσου ταύτης γενόμενος ³. Τὸ ὀρθὸν ἄρα εἶνε, ὅτι ἐκπεσὼν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ Γεράσιμος Β' ἔλαβε προεδρικῶς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ οὐχὶ τὴν μητρόπολιν Ἄνδρου, διότι, ὡς ἐφεξῆς θέλομεν ἴδει, ἡ Ἄνδρος προήχθη εἰς μητρόπολιν μόλις τῷ 1810. Ὅτι δὲ τὸ παρὰ Σάθᾳ ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῆς *Νομικῆς Συναγωγῆς* τοῦ Δοσιθέου Νοταρᾶ ἀναφερόμενον προέρχεται ἐξ ἀνεπιστασίας ἢ παραναγνώσεως ἀποδεικνύεται περιτρώως καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐφεξῆς δημοσιευομένου πρωτοτύπου γράμματος τοῦ πατριάρχου Διονυσίου Δ', δι' οὗ οὗτος παρέχεται κατ' ἐπίδοσιν τὴν προεδρείαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἄνδρου εἰς τὸν προκάτοχόν του Γεράσιμον Β' καὶ οὐτινος γράμματος τὴν περίληψιν πλημμελῶς, ὡς εἴρηται, ἔξεδωκέν ὁ Σάθας.

Ἦν δὲ ὁ Γεράσιμος ἀνὴρ Κρής, ὅστις τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ ἱερομονάχου προήχθη εἰς μητροπολίτην Προϊλάβου ἐπὶ πατριάρχου Ἰωαννικίου τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας κατὰ μῆνα ὀκτώβριον τοῦ 1655, εἶτα δὲ μετατέθη κατὰ προαγωγὴν εἰς τὴν μητρόπολιν Τυρνόβου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ ἀπὸ Προύσης τῇ 23 νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1658 ⁴. Ἐκπεσόντος δὲ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῦ Διονυσίου Δ' Μουσελίμη, τοῦ ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς γένους τῶν Κομνηνῶν, διὰ ραδιουργιῶν

1. Pitton de Tournefort, Relation d' un voyage du Levant Amsterdam, 1718, τ. Α', σ. 134.

2. Lequien, Oriens Christianus τ. Α', σ. 944.

3. Ν. Α. Βέης, ἐνθ. ἄν., σ. 214.

4. Michaelis Le Quien, Oriens Christianus in quatuor Patriarchatus digestus. Parisiis, 1740, 1, 1237. — *Ἰωάννου Σακελίωτος*, Κατάλογος τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχευσάντων ἐπὶ τῆς ἀγαρινῆς τυραννίδος. «Εὐαγγελικὸς Κήρυξ», τ. Ε' (1862), σ. 442—450. — *Τοῦ αὐτοῦ*, Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη, ἦτοι ἀναγραφὴ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς κατὰ τὴν νήσον Πάτρων γεγραμῶς καὶ βασιλικῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τεθησαυρισμένων χειρογράφων τευχῶν, Ἀθήνησι, 1890, σ. 315. — *Κ. Ν. Σάθα*, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, Α', σ. 592 καὶ 594. — *Π. Γ. Ζεργλέντης*, ἐν Νησιωτικῇ Ἐπετηρίδι, τ. Α' (1918), σ. 115 κ. ἑ.

τῆς ἀλαζόνοσ ἀυζύγου τοῦ μεγάλου διεσημηνέωσ καὶ ἐξ ἀπορορήτων τῆσ βασιλείασ Πατριαρχάτου Νικουαίας, ἐξελέγη ὁ ὄν' αὐτῆσ ἐπιστηρεύόμενοσ Τυρονόβου Γεράσιμοσ τῆ 20 ἢ κατ' ἄλλουσ τῆ 25 Ιουλίου 1673, ἐπιλαβόμενοσ τῶν οὐάκων τῆσ ἐκκλησίασ τῆ 14 αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτουσ ¹.

Ὁ Μαθαῦσ ἡ ἀκριβέστρον Κωνσταντιῖνοσ Οἰκονόμοσ ὁ ἐξ Οἰκονόμων, χαρακτηρίζει τὸν Γεράσιμον Β' ὡσ ἄνθρωπον ἀσήμαντον καὶ περὶ τὸ διοικεῖν πάντη ἀνίκαιον ² ὁ δὲ Ἄγγλοσ Κόβελ λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦτο ἐπιδέξιωσ εἰσ τὴν ἐξιπηεῖτησιν τῶν ἐθνικῶν σκοπῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ συγχρόνωσ πολὺ περισσοῖτερον ἱκαίωσ εἰσ τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων του ³ Μετὰ πατριαρχείαν δὲ ἐνόσ καὶ ἡμίσεωσ περίπου ἔτουσ ἐπαύθη, διεδέχθη δ' αὐτὸν Παρθένιοσ Δ' ὁ ἀπὸ Προύσησ γεγωνόσ, ἀνεληθὼν τὸν οἰκοιμενικὸν Θρόνον τὸ τέταρτον τὴν 1 Ἰανουαρίου 1675.

Εἰσ τὸν Γεράσιμον Β' ἄμα ἐκπεσόντα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐδόθη πρὸσ ζωάρκειαν προεδρικῶσ τὸ πρῶτον ἡ μητροπόλισ Χίου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1677 ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἄνδρου καὶ ἀπὸ τοῦ 1683, ἴωωσ δὲ καὶ πρότερον ἔει, ἡ μητροπόλισ Παροναξίας. Ο Γεδεῶν γράφει, ὅτι εἰσ τὸν Γεράσιμον Β' παρεχωρήθη ἡ μητροπόλισ Νάξου τῷ 1684 ⁴. Ἄλλ' ἡ πληροφορία τοῦ Γεδεῶν ἐλέγγεται μὴ ἐξηκριβωμένη. Οὔτωσ ἔχομεν

1. *K. N. Sada*, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. Γ', σ. 599.— *Γεωργίου Ἰω. Ζαβίρα*, Νέα Ἑλλάσ ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον, ἐκδοθὲν ὑπὸ *Γεωργίου Π. Κρέμου*, Ἀθήνησι, 1872, σ. 259 κ. ε.— Σύνοψισ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεωσ ἐν *Anselmi Banduri, Imperium orientale sive antiquitates Constantinopolitanae in quatoras partes distributae, Venetiis, 1727, τ. Α', σ. 696—697.*— *Antoine Galland, Journal pendant son sejour a Constantinople (1672—1673)*, Paris, 1881, τ. Β' σ. 147, ἔκδ. *Ch. Scheffer*.— *Paul Ricaut, The present state of the Greek and Armenian churches*, London, 1679 σ. 104—106.— *Mich. Lequien, Oriens Christianus*, 344.— *Μελετιῖου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορίά*, ἐν Βιέννῃ, 1784, τ. Γ'. σ. 468.— *Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν*, ἐν Κωνιπόλει, 1870, σ. 169.— *Μανουὴλ Γ. Γεδεῶν, Πατριαρχικοὶ Πίνακεσ*, σ. 597—8.

2. *Ζαχαρίου Ν. Μαθαῦ*, ἐπισκόπου Θήρασ, Κατάλογωσ ἱστορικῶσ τῶν πρῶτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆσ πατριαρχῶν τῆσ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγίας καὶ μεγάλησ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίασ, ἔκδ. Β', ἐν Ἀθήνησι, 1884, σ. 137 (ἔκδ. Α' σ. 220).

3. *John Covel, Some account of the present Greek church*, Cambridge, 1722.

4. *Μ. Γ. Γεδεῶν, Πατριαρχικοὶ Πίνακεσ*, σ. 598.

γραμμά σνταχθὲν ἐν Νάξῳ τῇ 15 Ἰανουαρίου 1683, εἰς ὃ Γεράσιμος ὁ Β' ἐπιγράφεται «ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρόεδρος Νάξιας» τῇ 24 δὲ μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1683 ὁ πατριάρχης Διονύσιος Α' ὁ ἀπὸ Λιγύσσης γεγενῶς, τὸ τρίτον πατριαρχῶν, διέταξε τὸν Σίφνου Φιλάρετον ἵνα μεταβάς εἰς Νάξον ἀνακρίνη μετὰ τοῦ Γερασίμου τὸν σακελλάριον Παρασκευᾶν ¹. Ἐπὶ πόσον ἄρα ἀκριβῶς χρόνον ὁ Γεράσιμος Β' παρέμεινεν ὡς πρόεδρος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἄνδρου εἶνε ἄγνωστον, ἀλλὰ πάντως, καθ' ἃ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν προμνησθέντων γραμμάτων, ὄχι πέραν τοῦ 1682.

Ὁ Γεράσιμος ἀπεβλήθεις, ἄγνωστον ἵνος ἔνεκεν, τῆς κατ' ἐπίδοσιν μητροπόλεως Παροναξίας ὑπὸ τοῦ προαναφεροθέντος πατριαρχοῦ Διονυσίου Α', τὸ τέταρτον πατριαρχοῦντος, ἐν ἔτει 1687 κατέφυγεν εἰς τὴν προστασίαν τῶν θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ Αἰγαίῳ Βενετῶν. Ἐλθόντος δ' εἰς Νάξον τῷ 1688 τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Ἰωάσαφ ἐδόθη τῷ Γερασίμῳ πρὸς κατοικίαν τὸ ἐν τῇ πόλει τῆς Νάξου μονύδριον τῆς ἁγίας Κυριακῆς. Πάσχων δ' ὑπὸ ποδάγρας ἀπέθανεν ὁ Γεράσιμος ἐν Νάξῳ τῇ 6 φεβρουαρίου 1689 καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Κυριακῆς.

Τὸ σιγίλλιον, δι' οὗ ὁ πατριάρχης Διονύσιος ὁ Α' ἀνέβησε κατ' ἐπίδοσιν εἰς τὸν Γεράσιμον Β' τὴν προεδρίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἄνδρου ἔχει ὡδε :

† Διονύσιος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ἀγάπης οὐδὲν τῶν ὄντων θεϊότερον καὶ εἰρήνης οὐδὲν μονιμότερον, ταῖς δυσὶ γὰρ ταύταις ἐνεργείαις καὶ ἀρεταῖς καὶ ἐπωνυμίαις, οὐ μόνον οἱ κατὰ ἀρετὴν ζῶντες ἄνθρωποι σεμνύνονται κατακοσμούμενοι, ἀλλὰ μάλιστα αὐτὸ τὸ θεῖον· ὁ θεὸς γὰρ ἀγάπη ἐστίν, ἡ θεολόγος φησὶ φωνὴ καὶ ὁ σωτὴρ ἐν εὐαγγελίοις εἰρήνην ἑαυτὸν κατονομάζει· δι' ὃ καὶ ἡμεῖς ταύτην ὡς δυνατὸν ἐγκολπωσάμενοι, ἐξ ἧς καὶ ἡ ἀγάπη προσφύεται, ἐγνωμεν εἰρνεῦσαι καὶ μετὰ τοῦ ταναγιωτάτου πρῶτου Κωνσταντινουπόλεως κυρ Γερασίμου, καὶ τόπον ἀναπαύσεως βραβεύσαι καὶ τοῦ λοιποῦ τὴν πᾶσι χριστιανοῖς ὀφειλομένην ἀγάπην πρὸς ἀλλήλους ἐρανίσασθαι, ὥστε τοῦ λοιποῦ ἡμεῖς μὲν ἐμμένειν τοῖς διορισθεῖσι πρὸς τὴν αὐτοῦ ζωάρκειαν, τὴν δ' αὐτοῦ παναγιότητα, καρπουμένην

τὰ διορισθέντα, ἡσυχάζειν τῇ κατὰ προεδρείαν δοθείσῃ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐνδρου, καὶ εἰρηνεύειν, καὶ μηκέτι φαντάζεσθαι καὶ φρονεῖν ἐναντία τῆ τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἣ τίσι τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ μητροπόλεων· ἀλλ' ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ καθαρᾷ συνειδήσει καὶ τρόπῳ ἀδόλφ φυλάττειν τὴν αὐτοῦ ὑπόσχεσιν, περὶ ἧς ἀδολιότητος καὶ ἀνενοχλησίας, προσυμβραβεύσαι τῇ αὐτοῦ παναγιότητι χάρις καὶ δωρεὰ καὶ ἡ κατὰ ἔτος ῥιπτομένη ζητία τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ταύτῃ Ἐνδρου, ὡσαύτως καὶ τὸ χαρατζιον αὐτῆς, ὥστε εἶναι παντελεύθερον καὶ ἀκαταζήτητον τὴν αὐτοῦ παναγιότητα παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας περὶ τε τῆς ῥηθείσης ζητίας καὶ τοῦ χαρατζίου, παρεχομένην καὶ δεικνύουσαν μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν ἔργοις τε καὶ λόγοις καὶ εἰρηναίαν κατάστασιν. Τούτου χάριν, ὡς εὐλόγου φανείσης κοινῇ τῇ τε ἱερᾷ τῶν ἀρχιερέων συνόδῳ καὶ τῇ συγκροτήσει τῶν τιμωτάτων κληρικῶν καὶ τῇ συνελεύσει τῶν εὐγενεστάτων καὶ χρησιμωτάτων ἀρχόντων τῆς τοιαύτης συνθήκης τε καὶ συμφωνίας, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἵνα ὁ διαληφθεὶς αὐτὸς οὗτος πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς μένων καὶ εὐρισκόμενος ἐν τῇ κατὰ προεδρείαν δοθείσῃ αὐτῷ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐνδρου εἰρηνικῶς ἡσυχάζων καὶ ἀπὸ πάσης ἐναντιότητος καὶ ἐπιβουλῆς πρὸς τε τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, καὶ πρὸς τινα τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ὑποκειμένων τούτῳ ἀμέτοχος, φρονῶν ἀείποτε τὰ τῆς εἰρήνης καὶ τὰ τῆς ὠφελείας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχιερέων... εἴη καρπούμενος καὶ νεμύμενος τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα σώα καὶ ἀνελλιπή· ὡσαύτως ἀπολαύων καὶ τῆς δωρεᾶς καὶ χάριτος τῆς ἐπιβραβευθείσης... [ἀηλλαγμένος ὢν] τῆς τε πατριαρχικῆς ζητίας τῆς κατ' ἔτος ῥιπτομένης τῇ ἀρχιεπισκοπῇ ταύτῃ καὶ τοῦ βασιλικοῦ χαρατζίου· ὥστε τελείως ἀκαταζήτητον εἶναι καὶ ἀσύδοτον χάριν τῆς εἰρηναίας αὐτοῦ καταστάσεως· παραβάντα δὲ τὴν συνθήκην ταύτην καὶ συμφωνίαν καὶ φωραθέντα καὶ ἀποδειχθέντα ἔργοις ἢ γράμμασι ἐπιβουλευόμενον ἢ τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἢ τινὶ τῶν ὑποκειμένων τούτῳ ἐπαρχιῶν καὶ ζητεῖν καὶ φρονεῖν καὶ ἐνεργεῖν τὰ παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ καὶ συνθήκην, τότε οὐ μόνον τῆς ἐπαρχίας ταύτης στερεῖσθαι καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικαῖς παιδείαις καθυποβάλλεσθαι καὶ τῇ ἐξουσιαστικῇ δυναστείᾳ καταδυναστεύεσθαι καὶ διώκεσθαι ἀπροκριματίστως· ὅθεν καὶ εἰς δὴλωσιν τῆς μεταξὺ ἡμῶν συμφωνίας καὶ συνθήκης ἐγράφη τὸ πα-

~~ρὸν καὶ ἐξέδοτο καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ
μεγάλῃς ἐκκλησίᾳς ἱερῷ κώδικι.~~

Ἐν ἔτει αχὸς' μηνὶ μαρτίῳ ἰνδ. ιε'.

ΙΗ'

BENIAMIN B'.

Ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἔτους 1680, μηνὸς ἰουλίου γ', ἰνδ. στ', καθορίζον-
τος τὸ ἐτήσιον τῆς Μονῆς Ἁγίας δόσιμον, ἀποφασισθὲν ἐν γενικῇ τῶν
τε λαϊκῶν καὶ κληρικῶν συνελεύσει, λαβούση χώραν ἐν Ἀμολόχῳ, ὑπο-
γράφεται πρῶτος μετ' ἄλλων ὁ Ἄνδρου Βενιαμίν.

ΙΘ'

ΝΑΘΑΝΑΗΛ

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου Ναθαναὴλ φέρεται συνυπογεγραμμέ-
νος ἐν συνοδικῷ σιγίλλιῳδε γράμματι ἐκδεδομένῳ ἐπὶ τῆς δευτέρας
πατριαρχείας (1689—1693) τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλινίκου
Β' τοῦ ἀπὸ Προύσης γεγονότος, ἐν ἔτει αχ'ηα' (=1691). Ὡσαύτως
μνεία αὐτοῦ γίνεται ἐν τῷ ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως τὸ πρῶ-
τον ἐκδοθέντι Τακτικῷ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐν ᾧ
περιλαμβάνεται καὶ κατάλογος ἀρχιερέων ἀκμασάντων ἐν αὐταῖς με-
ταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος¹.

Κ'

ΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ὁ Ἀθανάσιος μνημονεύεται τὸ πρῶτον ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἄν-
δρου ἐν ἔτει 1707². Ἐπίσης κατὰ τὰ ἔτη 1708, 1710 καὶ 1712 ἀνα-
φέρεται ὁ Ἀθανάσιος ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου καὶ Σύρας. Ὡσαύ-
τως κατὰ τὸ 1712, φεβρουαρίου 20, ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἄν-
δρου Ἀθανασίου ἐν τῷ νέῳ κώδικι τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τοῦ Ἁγίου

1. Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τ. Γ' (ἔτ. 1891), σ. 472.—*N. A. Βέης*, ἐνθ. ἀν., σ. 215, 216, 222—9.

2. Νέος Κώδιξ τῆς ἐν Ἄνδρῳ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, σ. 41.

Νικολάου, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ κώδικι ἀναφέρεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν ἔτει 1713 κατὰ μῆνα Ἰανουαρίου.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου φέρεται ὑπογεγραμμένον καὶ κάτωθεν τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου, ἀφορῶντος τὴν ἐν τῇ ἐν Ἄνδρῳ μονῇ τῆς Παναχράντου σφισομένην κάραν, τὴν ὁποίαν οἱ μοιχαοὶ κατὰ παράδοσιν εὐλαβῶνται ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο, ἀνέκδοτον ὄν, πολὺ δ' ἔχον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ διὰ τὰς κάτωθεν αὐτοῦ φερομένας ὑπογραφάς, ἐν οἷς καὶ τοῦ ἐκ Παρισίων κατοικίνου φρά Τομάζου διαμένοντος ἐν Ἄνδρῳ ὡς «*προεστῶτος καὶ βικαρίου ἀπλικοῦ*»¹, ἔχει ὡδε :

† Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν· ἀψίγ' ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ κη', ἐν τι ἄνδρῳ κατέμπροσθεν τῶν κάτωθεν ὑπογεγραμμένων ἀξιοπίστων καὶ ἐντίμων μαρτύρων.

διὰ τοῦ παρρόντος μου γράμματος ὁμολογῶ καὶ λέγω ἐγὼ ὁ ἀντῶνις ἀπὸ γαλατῶν υἱὸς τοῦ βελησαρίου ὅτι πρὸ χρόνων ἤδη πολλῶν εἶχα εἰς χεῖρας μου μίαν κάραν σεπτήν ἐνὸς τῶν ἁγίων, τὴν ὁποίαν ἔδωσα δύο τινῶν ἱερομονάχων αἰδουμένων, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσιν ἀγαθάγγελος καὶ νικόδημος² καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν μερικὰ ἄσπρα, μεταμεληθεὶς δὲ ὕστερον διὰ τὸ εὐρίσκειν ὑπὸ ἐτέρων περισσοτέραν τιμὴν, ἐξήτητον ἄραι αὐτὴν ἐκ τῶν ἄνω εἰρημένων ἱερομονάχων καὶ δοῦναι αὐτὴν ἀλαχόθεν (sic) ἐκείνων δὲ φυγὴν χρῆσαμένων ἤλθον εἰς τὸ ἑαυτῶν μοναστήριον καὶ ἀφιέρωσαν αὐτὴν ἐν αὐτῷ, χρόνων δὲ ἤδη ὀκτὼ παρελθόντων ἔμαθον βεβίως ὅτι ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῶν μοτῇ τῆς παναχράντου δηλαδὴ ἐστὶ ἡ τιμία αὕτη κάρα, ἐγὼ δὲ μὴ ἀμελήσας ἀλλὰ εὐθύς γράμματα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ λαβὼν ἤλθον εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς, ἦν καὶ εὐρὼν εἰς τὴν ἄνωθεν μονήν, οὐκ ἔκρινα ἀξίον καὶ εὐλογεῖν ἄραι αὐτὴν καὶ ἀποξενώσαι ἐξ αὐτῆς τῆς μονῆς, ἀλλὰ θεία νεύσει καὶ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου οὗ ἡ κάρα ἐστὶ φωτισθεὶς τὴν ψυχὴν δέδωκα καὶ αὐθις αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τῶν πανοσιωτάτων καθηγουμένου φημί, προηγουμένου, ἱερομονάχων, καὶ γερώντων τῆς αὐτῆς ἁγίας μονῆς, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν χάριν τιμῆς καὶ ἀγορασίας ἀσάνια³ τὸν ἀριθμὸν διακόσια

1. Περὶ τῶν Καπουκινῶν ἐν Ἄνδρῳ βλ. Δημητρίου Π. Πασχάλη, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἄνδρου ἐπὶ Φραγκοκρατίας. Ἀνέκδοτον.

2. Νικόδημος Πενέτης Ἦν ἐκ τῆς ἐν Κορθίῳ γνωστῆς οἰκογενείας.

3. Βλ. Δημ. Π. Πασχάλη, Νομίσματα καὶ τιμὴ προϊόντων κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Ἀνέκδοτον.

~~πειθήσαντα, χαρῆς τὰ πρῶτα ὅπου ἔλαβον ἀπὸ τῶν ἄνω εἰρημένους ἱε-~~
 ρομονάχους, ὡς καθὼς ἐουμφωνίσαμεν ἔμπροσθεν εἰς τὸν πανιερώτατον
 ἀρχιερέα τοῦ τόπου, καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, καὶ τιμιωτάτων
 ἀ χόντων, καὶ παντὸς τοῦ κλήρου· καὶ μένω πληρωμένος καὶ εὐχαρι-
 στημένος ἐγὼ ὁ ἀντώνιος ἀπὸ τῶν πατέρας τῆς αὐτῆς σεβασμίας πα-
 τριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς· καὶ μένει ἡ ἁγία αὐτὴ κἀρα ἀπὸ
 τὴν σήμερον ἰδική τους νὰ τὴν ἔχουν καὶ νὰ τὴν ἐξουσιάζουν ὡς πρᾶγμα
 ἐδικόν τους παντοτινὴ καὶ ἀτάλευτος, μὴ ἔχοντας νὰ κάμω οὔτε ἐγὼ,
 οὔτε τὸ παιδί μου, οὔτε ἄλλος τινάς. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλω-
 σιν γέγονε τὸ παῦρόν καὶ ἐπεδώθη τοῖς ἄνω εἰρημένους πανοσιωτάτοις
 ὑπογεγραμμένοι διὰ χειρὸς μου καὶ ὑπὸ ἀξιοπίστων καὶ χρησίμων
 ἀνδρῶν :

† ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος ἀνδρου Ἰθανάσιος μαρτυρῶ

† οἰκονόμος Ἰδίου μαρτυρῶ.

† σακελλάριος ἀνδρου μαρτυρῶ.

† παπανικόλῳς μιντρινὸς μαρτυρῶ.

† παπαδημήτρις ραίσης μαρτυρῶ.

† παπαδιδίτρις μαλαξὸς μαρτυρῶ.

† παπαδιδίτρις καλογρίδης μαρτυρῶ.

† παπαμιχάλης χαλὰς μαρτυρῶ.

† φρᾶ τομάζος ἀπὸ τὸ παρίτζι καπουτζίνος προεστὸς καὶ βικάριος
 ἀπλικός.

Διονύσιος Καίρης μάρτυς :—

σταματέλος Ἰθανάσιος μαρτυρῶ :—

μιχάλης τοῦ ποτὲ νικολοῦ γιαννούλη μαρτυρῶ :—

Διμιτρις μπίστης μαρτηρο.

† αὐτανῆς στέργο τοῦ Βελησαρίου.

Περὶ τῆς αὐτῆς τιμίας κἀρας σφύζεται καὶ τὸ ἐξῆς πατριαρχικὸν ἀνέ-
 δοτον γράμμα· ἔχον ὧδε :

† Κοσμάς ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
 Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης

† Ἐπειδὴ ὁ Ἄντωνης Κάπηλος ἀπὸ Γαλατᾶ ἐπὶ τῆς πατριαρχίας
 τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πατριάρχου κύρ Γαβριὴλ ἀγωγήν ἐκίνησεν
 ἐπὶ συνόδου κατὰ τῶν πατέρων τῆς ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἄνδρου ἱερᾶς
 μονῆς τῆς Παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ζητῶν ἐξ αὐτῶν

τὴν ἁγίαν κάραν, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος λεγομένην, ὡς λαβόντων δὴθεν αὐτὴν παρ' αὐτοῦ καὶ διακρατήσαντων, οἱ δὲ ἀπολόγουμένοι τότε ἀπέδειξαν διὰ μαρτύρων, ὡς ἐπόλλησεν αὐτὴν ἐκείνοις ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος διὰ γρόσια ἐνεήκοντα, λαβὼν καὶ πληρωθεὶς ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν πατέρων, κἀντεῦθεν καὶ ἀπεκρούσθη. ὡς μὴ ἔχων δίκαιον ἀναζητεῖν ταύτην· εἶτα καιροῦ μεταξὺ παρελθόντος, ἐκίνησεν αὐθις ἀγωγὴν περὶ τῆς αὐτῆς κάρας, ἐπὶ τῆς αὐτῆς πατριαρχίας τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριάρχου κύρ Κυρίλλου, καὶ λαβὼν πατριαρχικὰ γράμματα ἀπῆλθεν εἰς Ἀνδρον, ἔνθα ἐντυχὼν τοῖς πατράσι τῆς αὐτῆς μονῆς τῆς Παναχράντου καὶ διαφερόμενος ἐκείνοις, τέλος πάντων ἐξισώσθη, λαβὼν παρὰ τῶν πατέρων αὐθις γρόσια διακόσια πεντήκοντα, καὶ δέδωκε γράμμα ἐνυπόγραφον καὶ ἐμμάρτυρον, ὡς ἐπληρώθη ὅλον τὸ δίκαιον αὐτοῦ πωλήσας πράσει τελεία πρὸς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Παναχράντου τὴν ῥηθείσαν κάραι, ἔπειτα πάλιν δύστροπος καὶ πλεονέκτης ὢν, ἐκίνησεν ἀγωγὴν καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἀγροούντων τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἔτρεξεν ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἔλαβε γράμματα καὶ ἀπῆλθε, μέλλον ἐνοχλῆσαι τοὺς πατέρας τῆς εἰρημένης μονῆς. Ἀγγελθείσης δ' ἡμῖν ἔπειτα παρὰ τῶν πατέρων τῆς ὑποθέσεως, ἐμποδιόθησαν τὰ ἐκδοθέντα τέως παρ' ἡμῶν γράμματα· εἶτα ἐπανῆλθε κινεῖν καὶ πάλιν παρ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν πατέρων βεβαιωθέντων δ' ἡμῶν τὴν ἀλήθειαν τῆς ὑποθέσεως παρὰ ἀξιοπύτων προσώπων ἀπεκρούσθη, ὡς μὴ ἔχων ὅλως δίκαιον. Τοῦτου χάριν γράφομεν, καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ μὲν τιμία κᾶρα ἐκείνη, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος λεγομένη, διαμένη παρὰ τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Παναχράντου ἀναφαίρετος καὶ ἀναπόσπαστος, ἄτε πωληθεῖσα πρὸς αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀναφερθέντος Ἀντώνη, λαβόντος, καὶ πληρωθέντος τὰ προειρημένα ἄσπρα, κατὰ τὸ ἐνυπόγραφον καὶ ἐμμάρτυρον αὐτοῦ γράμμα τῆς πωλήσεως· ὁ δὲ Ἀντώνης αὐτὸς ἀπέχη, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχειν τοῦ λοιποῦ ἐπηρεάζειν καὶ ἐνοχλεῖν τοὺς πατέρας τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Παναχράντου, ἢ ἀγωγὴν ὅλως κινεῖν κατ' αὐτῶν οὔτε αὐτός, οὔτε τὰ τέκνα αὐτοῦ περὶ τῆς εἰρημένης κάρας. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν γράμμα, καὶ ἐπεδύθη τῇ ἱερᾷ μοιῇ τῆς Παναχράντου, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας· ἀψιέ, ἐν μηνὶ αὐγούστῳ κ'. ἰνδ'.

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν διαφόρων συνοδικῶν, ἔξ ὧν ἀναγινώ-

σκονταὶ τὰ ὀνόματα τοῦ Κυρίου Ἀδριανίου, τοῦ Βύρην, Καλλικίου καὶ τοῦ Λιτίτζης Μελετίου.

Ἐν ἔτει 1711 ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως οἰκουμενικὸς πατριαρχὴς Ἀθανάσιος ὁ Ε΄ (1709—1711) κατέστητεν ἐπίτροπον αὐτοῦ ὅπως ἐπιτηρῆ καὶ ἐφορευῆ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τὰς ἐν Ἄνδρῳ πατριαρχικὰς καὶ σταυροπηγιακὰς μονὰς τῆς Παναχράντου καὶ τῆς Ἁγίας τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου Ἀθανάσιον. Τὸ περὶ τούτου πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλωδες γράμμα. ἀνέκδοτον τυγχάνον, ἔχει ὧδε :

† Ἀθανάσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἐντιμώτατοι κληρικοὶ τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Ἄνδρου, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ χρήσιμοι γέροντες, καὶ ὁσιώτατοι καθηγούμενοι καὶ πατέρες τῶν αὐτόθι σεβασμίων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς τε Παναχράντου ἐπικαλουμένης, καὶ τῆς Ἁγίας, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Χρέος ἡμῶν ἀναγκαῖον ὑπάρχει μηδὲν ἀφρονόητον παραβλέπειν ὅσα τῇ ἱερᾷ τάξει κεκλήρωται, θεία, φημί, καὶ σεβάσμια μοναστήρια, ναοὶ ἱεροὶ καὶ σεμνὰ καταγῶγια, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάνθ' ὅσα τῷ Θεῷ προσήλωται, τεμένη τε καὶ κτήματα Θεοῦ, ἀλλὰ φροντίσιν ὄλαις καὶ ἀγρύπνοις ὀφθαλμοῖς περὶ πάντα μετ' ἐπιμελείας προσεκτικῆς φέρεσθαι καὶ τὰ μὲν προσεχῆ καὶ παρὰ πόδας ἀμέσως ἐπισκέπτεσθαι, τὰ δὲ πορῶ καὶ μακρὰν διῶστάμενα τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον ἐμμέσως δι' ἐπίτροπου διοικεῖν, δεξιῶς τε τῶν πάντων ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ πάντων διεξηγεῖν τὴν σύστασιν καὶ ἀσφάλειαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ εἰρημένα αὐτόθι δύο μοναστήρια, τῆς Παναχράντου, φημί, καὶ τῆς Ἁγίας, μακρῷ τῷ διαστήματι τῶν ὧδε ἀφίστανται καὶ ἀμέσως οὐκ ἔνεστιν ἐπιβλέπειν αὐτὰ καὶ ἐπισκέπεσθαι καὶ διοικεῖν ὡς εἶκος εἰς πάντα τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα, τούτου χάριν καθιστῶμεν ἡμέτερον ἐπίτροπον καὶ ἐπιτηρητὴν τῶν αὐτῶν μοναστηρίων τὸν θεοφιλέστατον ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κύρ Ἀθανάσιον καὶ δεδώκαμεν αὐτῷ πᾶσαν ἄδειαν ὡς ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐπίτροπον ἐπιφροντίζειν τε καὶ διακυβερνᾶν τὰ μοναστήρια αὐτὰ κατὰ νόμους καὶ κανόνας ἱεροῦς καὶ ἐπισκέπτεσθαι αὐτὰ μετὰ πάσης ἐπιμελείας, ἐξετάζειν τε καὶ ἐρευνᾶν πᾶσαν ὑπόθεσιν περὶ τε τῶν θείων καὶ ἱερῶν τάξεων τῶν ὀφειλομένων τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις σῶζεσθαι καὶ ἐνεργεῖσθαι καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας, καὶ τῶν ἔξω, φημί, τοῦ βήματος πραγμάτων καὶ κτημάτων καὶ παντοίων εἰσοδημάτων

των τῶν αὐτῶν μοναστηρίων μεριμνᾶν καὶ φροντίζειν τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν ἐν φόβῳ κυρίου καὶ καθαρῶ συνειδήσῃ, ῥυθμίζει τε καὶ διατάττει καλῶς τοὺς ἐν αὐτοῖς οὐμιακοὺς κληρικούς, κληρικούς, καὶ εὐπρεπῶς πολιτεύεσθαι καὶ σωφρόνως διάγειν, καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἐξυπηρετεῖν ἕκαστον τῷ ἰδίῳ διακονήματι πρὸς οὐστάσιν καὶ ὀφέλειαν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ νοθετεῖν ἅπαντας ἐν πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐντέλλεσθαι φυλάττειν τὰ ὄρια τῆς ἐπαγγελίας αὐτῶν καθάπερ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὑπέσχοντο, τοὺς δὲ ἀτάκτως φερούμενους κανονικοῖς ἐπιτιμίοις σωφρονίζειν καὶ μηδὲν παραβλέπειν κατημνημένον καὶ ἀδιόρθωτον.

Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα οἱ πατέρες τῶν αὐτῶν μοναστηρίων καὶ πάντες οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ τὸν αὐτὸν θεοφιλέστατον ἀρχιεπίσκοπον Ἄνδρου κύρ Ἀθανάσιον γινώσκοντες ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐπίτροπον ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγιοκοῖς μοναστηρίοις τῆς Παναχράντου καὶ τῆς Ἁγίας τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσιν αὐτόν, καὶ ὡς εἰκὸς διευλαβοῦνται, πείθωνται τε οἱ πατέρες τῶν αὐτῶν μοναστηρίων καὶ ὑποτάσσονται αὐτῷ, ὑπακούοντες τοῖς ἐντάλμασιν αὐτοῦ καὶ φυλάττοντες τὴν αἰδῶ καὶ τὴν εὐλάβειαν τὴν προσήκουσιν τῷ πατριαρχικῷ ἐπιτρόπῳ αὐτῷ, ἔχοντι ἄδειαν ἐκτελεῖν καὶ τὰς τυχοῦσας ἐν τοῖς μοναστηρίοις χειροτονίας ἀνευ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, οὐδενὸς ἐναντιουμένου, ἢ ἀντιλέγοντος, ἢ ἀντιπράττοντος τῇ αὐτοῦ θεοφιλίᾳ ἐν βάρει ἀργίας καὶ αἰθῆτος ἀφορισμοῦ· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ σφοδρότερον παιδευθήσεται ὁ ἀναφανείς πως ἀπειθῆς καὶ ἄτακτος. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως.

αψία', ἐν μηνί Ἰουνίῳ λ'.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθανασίου ἀναγράφεται καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν μεταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος ἀκμασάντων ἀρχιερέων¹.

Ἐν τῷ κώδικι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἄνδρου καὶ Σύρας φ. 4α, ἀναγράφεται προῶξιν, δι' ἧς ἡ ἐν τῷ Κάστρῳ τῆς Ἄνδρου, ἐγγὺς τοῦ παλατιοῦ Ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἡ νῦν καλουμένη Παλατιανή, παραχωρεῖται εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, ὅπως κατα-

1. Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως, Τακτικῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ Κατάλογος Ἀρχιερέων κλπ., ἐν «Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος», τ. Γ', 472.

στῆσι ταύτην μετόχιον, ἐπὶ τῷ ὄρφ νὰ μνημονεύηται ἐν αὐτῇ ὁ ἐκεί-
 στοτε ἀρχιεπίσκοπος τῆς νήσου, νὰ παρέχη δὲ κατ' ἕνα εἰς τὴν ἀρ-
 χιεπισκοπὴν Ἄνδρου εἰς ὀνομασίαν τέλους κηρὶ λίτρας δύο. Ἡ
 πράξις αὕτη φέρει χρονολογίαν 1712, φεβρουαρίου 20, ὑπογράφεται
 δ' ἐν αὐτῇ ὁ Ἄνδρου Ἀθανάσιος καὶ ὁ Οἰκονόμος Ἄνδρου².

Ἐν τῷ αὐτῷ Κώδικι, φ. 4α, σφίζεται πράξις γενομένη ἐπὶ τῆς ἀρ-
 χιερατείας τοῦ Ἀθανασίου. Δι' αὐτῆς παρέχεται ἡ ἄδεια τῷ *παπᾶ*
κὺρ Μιχαὴλ Μπεχημέτη, ἵνα ἐξουσιάζῃ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ
 τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπικαλουμένης *Βέργη* ἐν τῷ
 χωρίῳ *Μένιτες*, ἐπὶ τῷ ὄρφ νὰ ἐπιδίδῃ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἄνδρου ἑνιαυσίως
 «*κηρὶ λίτραν μίαν ὀνομασίαν τέλους*». Παρεσχέθη δὲ τὸ δικαίωμα
 τοῦτο εἰς τὸν εἰρημένον ἱερέα κατόπιν βεβαιώσεως ἀξιολύτων μαρτύ-
 ρων, ὅτι ἡ προμνημονευθεῖσα ἐκκλησία ὑπῆρχεν ἐκ προγόνων κτήμα
 ἰδικόν του καὶ ὅτι τὰ εισοδήματα αὐτῆς ὑπὲρ τὰ 40 ἔτη.

Ἐτέρα πράξις ἀναγράφεται ἐν τῷ ἰδίῳ κώδικι, φ. 4β γενομένη ἐπὶ
 τῆς ἀρχιερατείας ὡσαύτως τοῦ Ἀθανασίου, καθ' ἣν «ὁ ναὸς τῆς ὑπερ-
 αγίας Θεοτόκου *Μελαθρότησας*» ὁ ἐν τῷ Παλαιῷ Κάστρῳ ἀναγνω-
 ρίζεται «τοῦ *παπᾶ κὺρ Ἰωάννου*, υἱοῦ τοῦ ποτὲ *παπᾶ Δημητρίου*
Μαυρογεώργη, ὡς καθολικὸν καὶ πατρογονικὸν αὐτοῦ δικαίωμα, ὁμοῦ
 καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ» ἐπιδίδων δὲ καὶ αὐτὸς τὸν κάθε χρόνον
 τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κηρὶ λίτραν μίαν, εἰς ὀνομασίαν τέλους».

Ἐν τῷ ἰδίῳ κώδικι, φ. 4β, ἀναγράφεται πράξις φέρουσα χρονολο-
 γίαν 1708 καὶ τὴν ὑπογραφὴν ὁμοίως τοῦ Ἄνδρου Ἀθανασίου. Κατὰ
 ταύτην ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Φιλιππίδης ἐξήγησε παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκό-
 που Ἀθανασίου τὸν ἐν τῷ χωρίῳ *Πιστροφῶς* (οὕτω) ναὸν τοῦ ἁγίου
 μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, ὅπως ἐξ ἰδίων ἀνακαινίσῃ αὐτόν, ὄντα πα-
 λαιὸν καὶ μικρόν, καὶ κατέχη αὐτόν ὡς κτήτωρ. Παρέχεται δ' ἡ τοι-
 αύτη ἄδεια εἰς τὸν εἰρημένον ἱερέα, ἐπὶ τῷ ὄρφ νὰ δίδῃ οὗτος ἑνιαυ-
 σίως εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἄνδρου λίτρας κηροῦ δύο «εἰς ὀνομασίαν
 τέλους», πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εισοδήματα νὰ καρπῶται ὁ εἰρημένος ἱε-
 ρεὺς Νικόλαος Φιλιππίδης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ.

Ἐπίσης σφίζεται πράξις, ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου γενο-
 μένη, καθ' ἣν «ὁ ἅγιος σκευοφύλαξ ἐν ἱερεῦσι *παπᾶ κὺρ Μιχαὴλ Στυ-*

2. *Δημητρίου Π. Πασχάλη* Χριστιανικὴ Ἄνδρος—Andros Sacra, ἐν Δελ-
 τῷ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, τ. Α', τεύχη γ' καὶ δ' 1924,
 σ. 18—19 καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει μετὰ τῶν αὐτόθι παραπομπῶν.

λιανός παραστάς ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐζήτησε τὸν ναὸν τοῦ **ἁγίου Νικολάου**, εὐρισκόμενον εἰς ταῖς **Ἐδρησαῖς** (οὐτῶ), ὃν περὶ πεπαλατωμένον καὶ ἐτοιμόροπον ὑπεσχέθη **ἰδίαις διαπράξεσι** νὰ εὐπρεπίσῃ ἐπὶ τῷ ὄρφ νὰ εἶνε κύριος τούτου αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, νὰ δίδῃ δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς «ὄνομασίαν τέλους» δύο λίτρας κηροῦ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐνδρου.

Ἐσαύτως ἐν τῷ ἰδίῳ κώδικι, φ. 5^α, σφύζεται ὑπὸ χρονολογίαν 1707, κατὰ μῆνα νοέμβριον, ὅτε ἀρχιεπίσκοπος Ἐνδρου διετέλει ὁ Ἀθανάσιος, πρᾶξις, δι' ἧς ὁ ἱερεὺς **Λεονάρδος Μηντρινός** ἀναγνωρίζεται ὡς κεκτημένος ἐκ προγόνων τρεῖς ἐκκλησίας ἐν τῷ χωρίῳ **Ἀψηλοῦ**, δῆλον ὅτι τὴν **Κοίμησιν τῆς Παναγίας**, τὸν **Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον** καὶ τὸν **Μέγαν Βασίλειον τὸν Οὐρανοφάντορα**.

Ἐτέρα δὲ πρᾶξις εὐρηταί ἐν φ. 5^β τοῦ ἰδίου κώδικος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἐνδρου καὶ Σύρας, καθ' ἣν ὁ **Γεώργιος Ὁρφανός** ἀπὸ χωρίου **Φάλγκα** ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθανασίου «λέγοντας ὅτι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ **ἁγίου Δημητρίου** ἐκράτησεν ἀπὸ τοὺς πατρογονικούς του, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ἐκκλησιαστικὸν συγγενῆ τὴν παραδίδει εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἐνδρου».

Ἐγγραφοὶ ἐν Ἐνδρῳ, Μαΐου ἀρχομένου 1926.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ